

zelena istra

Gajeva 3, 52100 Pula
tel. 506 056
www.zelena-istra.hr

GRAD PULA
Upravni odjel za prostorno uređenje

Ur. broj: UZI-191/2/1-2012

U Puli, 13. siječnja 2012. godine

**Predmet : KOMENTARI NA PRIJEDLOG UPU-a LUNGOMARE I IDEJNOG RJEŠENJA
PROJEKTA UREĐENJA ZONE LUNGOMARE**

Budući da je u prijedlogu projekta navedeno da je "gradskoj upravi važno uskladiti stavove i dobiti konsenzus o važnim pitanjima oko uređenja i namjene prostora Lungomare", niže dostavljamo obrazloženje svojeg protivljenja lociranju gradskog pročištača u, kako sama gradska uprava kaže, "središnjoj rekreacijskoj zoni grada Pule i za građane jednoj od najomiljenijih plaža". Ukoliko se želi konsenzus, potrebno je ponuditi više mogućih lokacija i u javnom dijalogu, u koji moraju biti uključeni i predstavnici struke, treba odabrati najpovoljniju lokaciju. Konzensus oko unaprijed odabrane lokacije, vrlo problematične i kontroverzne, nije realno očekivati.

S obzirom da projekt nije predstavljen široj javnosti već samo udrugama "Za Sisplac" i Zelenoj Istri, te odabranim predstavnicima Mjesnog Odbora Sv. Polikarp i Sisplac i medija, postavlja se pitanje kako Grad Pula namjerava doći do navedenog konsenzusa građana? Objavom lažno idiličnih prikaza projekta na internetskim stranicama u vrijeme božićnih i novogodišnjih praznika, te skijaških tjedana? Poziv na komentiranje objavljen je na web stranicama Grada Pule 19. prosinca 2011. s rokom za komentiranje do 15. siječnja 2012. Tek usporedbe radi, U Austriji se za javne rasprave daje rok od šest do dvanaest tjedana, uz dodatna dva tjedna u razdobljima praznika. Europska komisija obično daje rok od osam tjedana, a Ujedinjeno kraljevstvo od dvanaest tjedana. Osim toga, omogućavanje izjašnjavanja nije isto što i sudjelovanje građana odnosno uvažavanje mišljenja građana. Dosadašnja praksa gradske uprave bila je fingiranje demokratskog procesa za, u biti, samostalni postupak odlučivanja bez uvažavanja mišljenja struke i javnosti.

Projekt izgradnje pročištača u šumi nije, osim toga, nastao na temelju procjene najoptimalnijih rješenja nego na temelju nečije prethodne odluke. Proces odlučivanja dogodio se daleko od očiju javnosti i struke, te se na kraju tog procesa nudi gotovo rješenje, **a javnosti daje privid sudjelovanja u oblikovanju rješenja.** Rasprava o nametnutom rješenju pročištača u šumi Lungomare pravda se zaključcima tvrtke "Jacobs", iako je to samo jedna od tvrtki koje su u prošlih 11 godina radile usporednu analizu potencijalnih lokacija pročištača. **Sve ostale tvrtke koje su radile usporednu analizu potencijalnih lokacija zaključile su da je, od svih razmatranih, lokacija Valkane najmanje prihvatljiva.** Samo je "Jacobs" utvrdio suprotno odnosno da je pročištač u šumi najbolja varijanta.

U obrazloženju rješenja za Lungomare navodi se da je *"u zadnjih 15-ak godina izrađeno nekoliko studija o*

valorizaciji potencijalnih lokacija pročišćivača. a radili su ih Urbis, Građevinski fakultet u Zagrebu i međunarodna tvrtka Jacobs, a procjenjivanje su lokacije Valkana, Muzila, Dlinke, Stoje i Kaštijuna". Taj je podatak dijelom nepotpun, a dijelom lažan:

1. Građevinski fakultet iz Zagreba nije radio "studiju o valorizaciji potencijalnih lokacija pročišćivača" već samo idejno rješenje za pročišćavanje otpadnih voda "Valkane" (dakle niti jedna druga lokacija nije razmatrana) i to davne 1985. godine.

2. Urbis 72 d.d. radio je 2000. godine Studiju utjecaja na okoliš odnosno ocjenu prihvatljivosti zahvata za okoliš za nekoliko potencijalnih lokacija pročišćivača – kamenolom Max Stoja (varijanta s novim ispustom u more), kamenolom Max Stoja (varijanta s ispustom na Valkanama), Muzil i Valkane. Zaključak Urbisa bio je sljedeći: **"Može se konstatirati da su lokacija kamenoloma Max-Stoja s podmorskim ispustom na poluotoku Stoja i lokacija Muzil s podmorskim ispustom na Muzilu dobile jednaku i najvišu ocjenu te da je vrlo teško razgraničiti koja je povoljnija za smještaj uređaja za čišćenje otpadnih voda grada Pule. Varijantno rješenje lokacije Max-Stoja s podmorskim ispustom na Valkanama dobilo je srednju ocjenu, DOK LOKACIJA VALKANE ZNAČAJNO ZAOSTAJE I PREDSTAVLJA NAJNEPRIHVATLJIVIJIE RJEŠENJE."** Ova Studija i njeni rezultati nisu nikada predloženi javnosti.

3. Godine 2003. godine tvrtka "Starum" iz Pule napravila je alternativnu studiju odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda Grada Pule koja je utvrdila više mogućih lokacija za izgradnju pročišćivača u Puli: postojeća makrolokacija s tri mogućnosti: Muzil, kamenolom Max i Valkane, nova lokacija Dolinka, nova regionalna lokacija Kaštijun i postojeća regionalna lokacija Peroj. Prema provedenoj analizi, predloženo je usvajanje lokacije Dolinka za zapadni i južni dio grada, te lokacija Peroj za sjeverni dio grada. Lokacija Kaštijun tretirana je kao potencijalna dugoročna lokacija za Pulu i okolna naselja općine Medulin. Postojeća makrolokacija Valkane napuštena je kao mogućnost zbog nedovoljnog raspoloživog prostora i promjene namjene okolnog prostora prema novom Prostornom planu.

Početkom travnja 2003. godine dogovoreno je s predstavnicima Poglavarstva Grada Pule i komunalnog društva Pula Herculanea d.o.o. da se izradi stručna recenzija Studije odvodnje grada Pule, koju je izradila tvrtka Starum d.o.o. iz Pule. Stručnu recenziju izradile su tvrtke Hydra Consult iz Rijeke i tvrtka Aquacon iz Zagreba.

Revizijom Hydroconsulta utvrđeno je da je pitanje lokacije pročišćivača: "... jedna od najvažnijih odluka, koja će imati trajne posljedice na uže područje gdje će biti izgrađen uređaj. Mišljenja smo, da je potrebno detaljnije proanalizirati prednosti i nedostatke lokacija Max i Dolinka prije donošenja konačne odluke, kojima se prema Studiji daje određena prednost pred ostalim lokacijama."

Tvrtka Aquacon zaključila je: "Tehničko rješenje koje nudi Studija, kao alternativa MEIP projektu, ispravno je postavljeno jer uzima u obzir postojeće stanje kanalizacijskog sustava, vodi računa o perspektivnim potrebama i omogućava razvoj grada Pule, uz ekonomična ulaganja po prioritetnim etapama izgradnje, postepeno uvodi razdjelni sustav, rasterećuje staru gradsku jezgru i pulsku luku od dodatnih otpadnih i naročito oborinskih voda, te predviđa pročišćavanje otpadnih voda na lokaciji Dolinka, koja u odnosu na postojeću lokaciju Valkane ima značajne komparativne prednosti....Tehničkom rješenju prema Studiji može se dati prednost u odnosu na rješenje po MEIPU Zbog svega naprijed navedenog, predlažem USVAJANJE STUDIJE ODVODNJE GRADA PULE izrađene po STARUM doo Pula."

Unatoč ovakvim rezultatima usporednih recenzija studije odvodnje, Grad Pula je kanalizaciju i odvodnju odlučio graditi prema MEIP projektu – premda je nazavisna recenzija pokazala prednosti alternativne studije odvodnje i lokacije pročišćivača tvrtke Starum.

4. 2009. godine tvrtka Jacobs izradila je Studiju izvodljivosti za odabir lokacije pročišćivača. Od Grada Pule smo zatražili uvid u taj dokument i na uvid dobili Nacrt konačnog izvješća, dakle nedovršeni dokument, iz kojeg je vidljivo da nije prošao reviziju. Tom je Studijom utvrđeno da je lokacija pročišćivača na Valkanama opcija koja iziskuje najmanje troškove.

U prostornom se planiranju svakodnevno vodi neravnopravna bitka između argumenata koji idu prema redukciji i onih koji opravdavaju razloge za očuvanje i promaknuće zelenih gradskih oaza. Budući da studije ili projekte financiraju uglavnom investitori, naglasak u njima je uvijek na ekonomskoj isplativosti projekta u koji se nikad ne uračunavaju okolišni troškovi. Tako ni studija Jacobsa nije uračunala okolišne troškove izgradnje pročištača u najomiljenijoj gradskoj šumi u analizu isplativosti. Ako se želi dobiti prava slika troškova / isplativosti, u računicu je potrebno uvesti i ekonomske vrijednosti zelenih površina koje se gube odnosno pripisati tim vrijednostima novčane kategorije. Istraživanja su pokazala da dobro planirana i zelena gradska infrastruktura s promišljenim upravljanjem doprinosi razvoju lokalnog gospodarstva, smanjuje troškove zdravstva i povećava radnu produktivnost. Ključni je izazov bio dokazati političarima i ekonomistima da zelena infrastruktura utječe na zaposlenost, zdravlje i lokalno gospodarstvo, odnosno prosperitet i stabilnost nekog područja.

5. Tvrtka Istracement nekretnine d.o.o izradila je 2011. godine Idejno rješenje uređaja za pročišćavanje otpadnih voda "Valkane". Poklon Gradu Puli ili zamjena za neku drugu uslugu? I sve to protivno važećem GUP-u.

PROJEKT IZGRADNJE UREĐAJA 3. STUPNJA PROČIŠĆAVANJA OTPADNIH VODA U ŠUMI LUNGOMARE U SUPROTNOSTI JE I S VAŽEĆIM GUP-om

Prema GUP-u iz 2008. godine, koji je još uvijek na snazi na snazi, pročištač se s Valkana mora izmjestiti najkasnije do 2017. godine. Člankom 148. važećeg GUP-a utvrđeno je: "Uređaj za pročišćavanje za razdoblje najduže do 2017. godine predviđa se na poziciji postojećeg uređaja Valkane, čija se rekonstrukcija predviđa kao potpuni mehanički uređaj. GUP-om je omogućena izgradnja novog podmorskog ispusta potrebne duljine i kapaciteta. **Lokacija Dolinka i zona za gospodarenje otpadom na lokaciji Kaštijun (u Gradu Puli, ali izvan obuhvata ovoga GUP-a) određene su kao lokacije budućeg uređaja za pročišćavanje otpadnih voda u istraživanju.** Predmetne lokacije istraživat će se i vrednovati u postupku izrade Idejnog projekta sustava odvodnje otpadnih voda, te Procjene utjecaja na okoliš sustava odvodnje. U ovisnosti o odabranoj lokaciji uređaja odredit će se i glavne trase magistralnih pravaca kolektora prema uređaju za pročišćavanje." Za razliku od toga, najnovijim predloženim izmjenama GUP-a, Grad Pula želi lokaciju pročištača zauvijek definirati u šumi Lungomare.

Lokacija uređaja za pročišćavanje, kako i stoji u samom GUP-u, trebala bi biti utvrđena na temelju studije utjecaj na okoliš odnosno najmanjeg mogućeg negativnog utjecaja na okoliš. To nije učinjeno. Ukoliko se za lokaciju pročištača GUP-om i UPU-om Lungomare definira samo jedna moguća lokacija pročištača i to u šumi Lungomare, neće se nikada više moći razmatrati niti jedna druga lokacija u Puli kada do izrade studije utjecaja na okoliš dođe. Građani Pule u tom slučaju nikada neće saznati da li je postojala manje štetna ili manje skupa varijanta. Stoga bi GUP-om trebalo predvidjeti više potencijalnih lokacija i tek studijom utjecaja na okoliš utvrditi koja je lokacija najprihvatljivija s okolišnog, financijskog i društvenog aspekta.

Ukoliko je kanalizacijski sustav već dijelom izveden s namjerom da se pročištač višeg stupnja pročišćavanja gradi u šumi Lungomare, premda je to bilo u suprotnosti s važećom prostorno-planskom dokumentacijom, potrebno je ispitati i druge moguće lokacije za pročištač na trasi prema Valkanama, npr. između Stoje i Muzila (bivši kamenolom Max, primjerice ili industrijska zona). Izgradnjom pročištača u ključnoj rekreacijskoj zoni grada narušila bi se njena kvaliteta, tj. kvaliteta šume, plaže i zraka. Ne samo današnjim nego i svim budućim stanovnicima Pule bit će teško objasniti zašto se pročištač izgradio baš na mjestu gdje je najviše šetača, rekreativaca i kupaca.

RAZMJER UNIŠTAVANJA ŠUME I PROPORCIJE PROČISTAČA

Građanima nije jasno predstavljeno te stoga ne mogu biti svjesni obujma uništavanja koje bi se dogodilo izgradnjom pročištača površine 1,45 ha u šumi Lungomare (iz studije: "...površina uređaja **maksimalno 1,45 ha, uz obvezu da tehnološki dio uređaja bude ukopan**, a gdje to nije moguće - zatvoren"). Radi se

površini velikoj kao 3 nogometna igrališta. Na jednom hektaru površine šume Lungomare raste od 500 do 700 stabala.

Danas se pročištač nalazi unutar ograde na području velikom 0,7 ha. U tom ograđenom području cca 40% je šuma, a na samo 60 % je uređaj i asfaltirani manevarski prostor. **Stoga treba jasno reći da bi se za potrebe izgradnje pročištača morao posjeći najmanje 1 hektar šume odnosno posjeći 500 do 700 stabala za sam uređaj + oko 20% okolnog područja zbog radova na ukopavanju.**

U prilogu je sken – prilog 8.2. iz Idejnog rješenja uređaja za pročišćavanje otpadnih voda "Valkane" iz kojeg je jasno vidljiva dojmjljiva veličina uređaja odnosno površine šume koja bi se trebala prokrčiti. Ta se slika razlikuje od onih koje je prezentirao Grad Pula,

RAZLIKE U PREZENTACIJI PROJEKTA UREĐENJA LUNGOMARE I PRIJEDLOGA URBANISTIČKOG PLANA UREĐENJA "LUNGOMARE" NA PRETHODNOJ JAVNOJ RASPRAVI

U naoko idiličnom prikazu projekta Lungomare, u kojoj se uređenje šume veže uz izgradnju pročištača – što nije ni nužno ni povezano, nisu predstavljeni neki podaci i rješenja koji govore o razmjeru uništavanja šume (podastrijeti prilikom prezentacije UPU "Lungomare" 25. ožujka 2011.) poput:

- nigdje nije naveden podatak o tome za koliko će se hektara šume ukloniti zbog pročištača, cesta, parkirališta, objekata i infrastrukture u šumi;
- ne navodi se da će se na mjestu današnjeg nogometnog igrališta graditi hotel na 5 etaža s visinom od 5 metara iznad razine gornje ceste i parkirališnim mjestima na mjestu današnje šume;
- površina šume koja će uništiti zbog izgradnje pročišćivača daleko je veća od 1,45 hektara, koliko navodno iznosi sama površina pročištača; na površini današnje šume nalaziti će se i upravna zgrada;
- ne spominju se kamioni koji će s pročištača svakodnevno morati odvoziti velike količine fekalnog mulja na Kaštijun kao ni dolazak cisterni-fekalijera koje će na Lungomare dovoziti fekalije ispumpane iz septičkih jama u Puli i okolici;
- pročišćena voda, kaže se u studiji, koristit će se za zalijevanje rekreacijskih terena, što je neracionalno jer su proizvedene količine vode daleko veće od potrebe sportskih terena na toj lokaciji pa će se ostatak upotrebjive rastrošno ispuštati u more;
- izgradnja 3 ugostiteljska objekta na dvije etaže planira se u šumi (površina objekata 250 m² "kod ograde" m² + 250 m² "na prvom điru" + 450 m² u Gortanovoj) , ne računajući dio šume koji će se morati uništiti zbog dovoda vode, struje i ostale potrebne infrastrukture, te omogućavanja postavljanja terase za svaki objekt); za to nema nikakve potrebe, bio bi dovoljan jedan u Gortanovoj uvali, a ostali na kupalištima Valkane i Mornar;
- drugo, danas manje, nogometno igralište će se proširiti na šumski dio te uz njega izgraditi parkiralište i okretište za automobile (kod "5. elementa");
- gradit će se servisno-ugostiteljski sadržaji za potrebe nogometnih igrališta (za razliku od današnjih, bit će na kat);
- ukupni kapacitet novih parkirnih mjesta je 450 mjesta (na tri lokacije od kojih su dvije veće u šumi).
- u Gortanovoj uvali se planira dnevna i noćna zona za zabavu, sa sunčalištem (koje po svemu sudeći mora biti na suncu) i odbojkaškim igralištem na pijesku;
- izgradnja novih cesta prometnica i okretišta – gradi se dvosmjerna ulica do "5. elementa" s okretištem, te okretište ispod hotela "Pula" u šumi;
- kod uništavanja dijelova šume ni kod obnove nisu spomenute posljedice za šumski životinjski svijet (kod obnove se uopće ne spominje koje vrste žive u šumi ni koji se uvjeti moraju osigurati da bi se omogućio njihov opstanak ili što će se dogoditi za vrijeme opsežnih građevinskih radova);
- nema spomena o veličini i trajanju nepovoljnih utjecaja prilikom građenja hotela na 5 etaža, novih

prometnica i okretišta, parkirališnih površina u šumi, ukopavanju 1,45 hektara velikog pročistača ispod zemlje (sic!), izgradnji tri ugostiteljska objekta u šumi, odbojkaškog igrališta u šumi, potrebne infrastrukture u šumi (osvjetljavanje šumske šetnice, voda, struja, plin za objekte u šumi).

SVI SADRŽAJI ČIJA SE IZGRADNJA PLANIRA U ŠUMI MOGLI BI SE, BEZ IKAKVIH ŠTETA, GRADITI NA KUPALIŠTU VALKANE I NA MORNARU

Ostaje nejasno zbog čega se ne uzima u obzir šira slika područja – zajedno s Valkanama i Mornarom. Zbog čega se igrališta i ugostiteljski objekti moraju graditi baš u šumi, odnosno planirati umjesto šume kada znamo da na kupalištu Valkane i Valsaline (Mornar) već postoje takvi objekti, danas u vrlo lošem stanju, koje je samo potrebno renovirati, kao i odbojkaško igralište. Nije jasno zašto se ide na smanjivanje površine pod šumom, kada se za sve planirane rekreacijske i društvene sadržaje mogu koristiti obližnja već devastirana obalna područja. Najveća vrijednost područja Lungomare je njegovo prirodno stanje, koje se ovim projektom želi zauvijek promijeniti.

Nužnost uređenja i obnove šume postoji. O tome smo govorili još 2006. godine, kada smo Gradu Puli uputili Informaciju o stanju šume Lungomare te prijedlog aktivnosti za njeno očuvanje. Međutim, uređenje šume ne smije se vezati uz izgradnju II. i III. stupnja pročistača otpadnih voda. Povezujući uređenje i obnovu šume s izgradnjom postrojenja za obradu fekalnih voda, sugerira se da su oni koji su protiv pročistača ujedno i protiv uređenja šume. Na taj način uređenje šume postaje alibi za definitivno instaliranje postrojenja za obradu fekalnih voda u najljepšoj rekreacijskoj zoni grada. Uređenje i obnova šume su nužni, ali ne i pročistač u šumi.

STUDIJI UREĐENJA I OBNOVE ŠUME POVEZUJE IZGRADNJU PROČISTAČA I OBNOVU ŠUME, PREMDA ONE NISU NI U KAKVOJ VEZI

Izrađivači te studije su imali zadatak da naprave rješenje koje obuhvaća pročistač u šumi. Dakle, ne razmatraju se druge mogućnosti, već se njegova izgradnja u šumi uzima kao zadatost i uvjetovanost. Tako stoji i u opisu zadatka: "Obnova urbane park-šume «Lungo mare» harmonizirana je između zahtjeva da zadovolji potrebe rekreacije i odmora građana te interesa za očuvanjem i osiguranjem razvoja prirodnih i ekoloških te kulturnih sustava krajobraznih vrijednosti koji čine njenu prostorno vrijednosnu supstancu u svjetlu modernizacije pročišćivača." **Izrađivač studije, međutim, priznaje značajni negativni utjecaj odluke o izgradnji pročistača u šumi: "Spoznajom da će proširenje glavnog gradskog pročišćivača unijeti značajne promjene u njegov neposredni krajobrazni prostor, posebice u šumsku strukturu i smetnje percepcijske naravi te slijedom toga smanjenje rekreacijskog potencijala."** U pitanje se ne dovodi ni potreba ili nužnost izgradnje ugostiteljskih objekata šumi, već se i oni uzimaju kao datost: "Okoliš ugostiteljskih objekata koji su ravnomjerno raspoređeni na tri lokacije uz obalnu šetnicu: na pulti podno pročišćivača, u Gortanovoj uvali i između Gortanove uvale i Valsaline trebaju biti skladno integrirani u šumski ambijent formom, sadržajem i mjerilom objekata. Okoliši s ugostiteljskim terasama trebaju biti skladna proširenja obalne šetnice, njen sastavni strukturni dio." Daljnja devastacija šume predviđa se na sljedeći način: "Rekreacijski sadržaji uz plažu s dječjim igralištem, odbojkom na pijesku i tenis terenima u uređenoj šumici pinija tvore atraktivnu zonu park-šume." Umjesto da se tenis tereni i igrališta planiraju izvan šume, na Valkanama ili Mornaru.

U studiji se nigdje ne spominje šumski životinjski svijet tj. važnost urbanih šuma kao centara biološke raznolikosti u urbanim sredinama i njihov značaj kao staništa ptica i drugih životinja. Stoga je nužno izvršiti preliminarna istraživanja u šumi Lungomare kako bi se mogle postaviti utemeljene smjernice i ciljevi daljnjeg poboljšanja bioraznolikosti u njoj.

Za Zelenu Istru
Dušica Radojčić